

פרשת אֶמֶר הַתְּשֵׁעַ"ח

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. ויקרא פרק כא, א-טו

(א) ויאמר ה' אל-משה אמר אל-הכהנים בגי אהרן ואמרתי אליהם לגפש לא-יטמא בעמיו: (ב) כי אם- לשאר'ו הקרב אליו ולאמו ולאביו ולבגו ולבתו ולאחיו: (ג) ולאחתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא- היתה לאיש גה יטמא: (ד) לא יטמא בעל בעמיו להסלו: (ה) לא- יקרחו <יקרחה> יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא ישרטו שרטת: (ו) קדשים יהיו לאלהיהם ולא יסללו שם אלהיהם כי את-אשי ה' לחם אלהיהם הם מקריבם והיו קדש: (ז) אשה זנה וחסלה לא יקחו ואשה גרושה מאישה לא יקחו כיי-קדש הוא לאלהיו: (ח) וקדשתו כיי-את-לחם אלהיה הוא מקריב קדש יהיה-לך כי קדוש אני ה' מקדשכם: (ט) ובת איש פהו כי תחל לזנות את-אביו היא מסללת באש תשרף: ס (י) והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על-ראשו שמן המשחה ומלא את-ידו ללבש את-הבגדים את- ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם: (יא) ועל כל-נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא: (יב) ומן- המקדש לא יצא ולא יסלל את מקדש אלהיו כי גזר שמן משחת אלהיו עליו אני ה': (יג) והוא אשה בבתוליה יקח: (יד) אלמנה וגרושה וחסלה זנה את-אלה לא יקח כי אם-בתולה מעמיו יקח אשה: (טו) ולא-יסלל זרעו בעמיו כי אני ה' מקדשו: פ

2. ויקרא פרק י,

(א) ויקחו בגי-אהרן נזב ואביהו איש מחתתו ויתנו בהן אש וישמו עליה קטרת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צנה אתם: (ב) ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם ויתתו לפני ה': (ג) ויאמר משה אל-אהרן הוא אשר-דבר ה' לאמר בקרבי אקדש ועל-פני כל-העם אפגד וידם אהרו: (ד) ויקרא משה אל-מישאל ואל אלצפן בגי עזיאל דד אהרן ויאמר אליהם קרבו שאו את-אחיכם מאת פני- הקדש אל-מחויץ למחנה: (ה) ויקרבו וישאם בכתנתם אל-מחויץ למחנה כאשר דבר משה: (ו) ויאמר משה אל-אהרן ולאעזר ולאיתמר ובניו ראשיכם אל-תפרעו ובגדיכם לא-תפרמו ולא תמתו ועל כל-העדה יקצר ואחיכם כל-בית ישראל יכפו את-השרפה אשר שרף ה': (ז) ומפתח אהל מועד לא תצאו פן-תמתו כיי-שמן משחת ה' עליכם ויעשו כדבר משה: (ח) וידבר ה' אל-אהרן לאמר: (ט) גיו ושכר אל-תשפתו אתה ובניו אהו ובגדי אהו בבאכם אל-אהל מועד ולא תמתו תקת עולם לדורתכם: (י) ולהבדיל בין הקדש ובין החל ובין הטמא ובין הטהור: (יא) ולהורת את-בגדי ישראל את כל-החקים אשר דבר ה' אליהם בי-משה:

3. ויקרא פרק כג, א-ב

(א) וידבר ה' אל-משה לאמר: (ב) דבר אל-בני ישראל ואמרתי אליהם מועדי ה' אשר-תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי:

4. ויקרא פרק כד, י-כג

(י) ויצא בראשה ישראלית והוא בן-איש מצרי בתוך בני ישראל ויצאו במחנה בן הישראלי ואיש הישראלי: (יא) וילב בן-האשה הישראלי את-השם ויקלל ויביאו אתו אל-משה ושם אמו שלמית בת-דברי למטה-דן: ... (טו) ואל-בני ישראל תדבר לאמר איש איש כיי-יקלל אלהיו ונשא חטאו: (טז) ונקב שם-ה' מות יומת רגום ירגמו-בו כל-העדה פגור באורח בנקבו-שם יומת: (יז) ואיש כי יפה כל-גפשו אדם מות יומת: (יח) ומכה גפש-בהמה ישלמנה גפש תחת גפש: (יט) ואיש כיי-יתן מום בעמיתו כאשר עשה בן יעשה לו: (כ) אשר תחת שבר עין תחת עין שן תחת שן כאשר יתן מום באדם בן יתן בן: (כא) ומכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת: (כב) משפט אחד יהיה לכם פגור באורח יהנה כי אני ה' אלהיכם: (כג) וידבר משה אל-בני ישראל ויציאו את-המקלל אל-מחויץ למחנה וירגמו אתו אבו ובני-ישראל עשו כאשר צנה ה' את-משה:

5. ויקרא פרק א, א-ד

(א) ויקרא אל־מִשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי כִי־יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַה' מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבֶּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבַּנְכֶם: (ג) אִם־עֲלֶה קָרְבָנוּ מִן־הַבֶּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבוּ אֶל־פֶּתַח אֵהָל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי ה': (ד) וְסָמָךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:

6. ויקרא פרק ג, א

(א) וְאִם־יָבִיחַ שְׁלָמִים קָרְבָנוֹ אִם מִן־הַבֶּקָר הוּא מִקְרִיב אִם־זָכָר אִם־נְקֵבָה תָּמִים יִקְרִיבוּ לִפְנֵי ה':

7. ויקרא פרק ד, א-ב

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל־מִשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְפָנַי כִּי־תִחַטָּא בְשִׁגְגָה מִכָּל־מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וְעָשִׂיתָ מֵאֲחַת מֵהֵנָּה:

8. ויקרא פרק ד, יג-כא

(יג) וְאִם כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלַם דְבָר מֵעֵינַי הִקְהֵל וְעָשׂוּ אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָה וְאָשָׁמוּ: ... (כא) וְהוֹצִיָא אֶת־הַפָּר אֶל־מַחֲוִיל לְמַחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן

חַטָּאת הִקְהֵל הוּא:

9. ויקרא פרק ט, א-ד

(א) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מִשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ב) וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לְךָ עֹגֶל בְּרִבְעֵי חֲטָאִת וְאֵיל לְעֹלָה תְּמִימָם וְהִקְרַב לִפְנֵי ה': (ג) וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קָחוּ שְׁעִיר־עִזִּים לְחַטָּאת וְעֹגֶל וּבָכֶשֶׂת בְּנֵי־שִׁנְיָה תְּמִימָם לְעֹלָה: (ד) וְשׂוֹר וְאֵיל לְשְׁלָמִים לְזִבְחַת לִפְנֵי ה' וּמִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם ה' נִרְצָה אֲלֵיכֶם:

10. ויקרא פרק יא, מו-מו

(מו) זֹאת תֹּזְבֹחַ הַבְּהֵמָה וְהַעֹוֹף וְכָל־גִּפְשׁ הַחַיָּה הַרְמֵשֶׁת בְּחַיִּים וְלִכְל־גִּפְשׁ הַשְּׂרָצָת עַל־הָאָרֶץ: (מוז) לַהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנְּצָלָלַת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵל:

11. ויקרא פרק טו, לא

(לא) וְהִזְרַתֶם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאתֶם וְלֹא יִמְתּוּ בְּטִמְאתֶם בְּטִמְאַם אֶת־מִשְׁכַּנִּי אֲשֶׁר בְּתוֹכֶם:

12. רש"י ויקרא פרשת מצורע פרק טו פסוק לא

והזרתם - אין נזירה אלא פרישה, וכן (ישעיה א ד) נזורו אחר, וכן (בראשית מט כו) נזיר אחיו: ולא ימתו בטמאתם - הרי הכרת של מטמא מקדשי קרוי מיתה:

13. בכור שור ויקרא פרק טו פסוק לא

(לא) והזרתם את בני ישראל מטמאתם. נראה לי לשון זרות אישטרונייריא [בלע"ז]. ורש"י פירש לשון פרישות³³, כמו: "וינזרו מקדשי בני ישראל"³⁴. מטמאתם. מכל טומאות האמורות למעלה, מבהמות טמאות ועופות טמאים ודגים טמאים ושקצים ורמשים ויולדת ונגעים ונידה ובעלי קריי' וזב וזבה, כי כל זה דבר מיאוס וטומאה. ולא ימותו בטומאתם. שאשקץ אותם אם היו משוקצים כשאר אומות, ואני שוכן בתוכן כבין המלאכים, וראוין להיות נקיים וטהורים וקדושים ועם סגולה. ואם יכנסו לפני טמאים או יאכלו בקודשי שהם כאוכלים על שולחני ימותו בכרת, כי הבא למקדש טמא והאוכל קודש בטומאה בכרת, אבל אם ישמרו עצמם בטהרה אז טוב להם.

14. ויקרא פרק טז, א-לד

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל־מִשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שִׁנְיָ בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָנְתָם לִפְנֵי־ה' וַיִּמְתּוּ: ... (יד) וּלְקַח מִדָּם הַפָּר וְהִנֵּה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל־לִפְנֵי הַכֹּהֵן קֹדֶמָה וּלְפָנָי הַכֹּהֵן יִנָּח שְׁבַע־פַּעְמַיִם מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ: (טו) וְשִׁחַט אֶת־שְׁעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעֹם וְהִבִּיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבְּטִית לְפָרְכָת וְעָשָׂה אֶת־דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִנֵּה אֹתוֹ עַל־הַכֹּהֵן וּלְפָנָי הַכֹּהֵן: (טז) וְכַפֵּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְכִן יַעֲשֶׂה לְאֵהָל מוֹעֵד הַשָּׁכָן אֲתֶם בְּתוֹךְ טְמֵאתֶם: ... (יח) וַיֵּצֵא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי־ה' וְכַפֵּר עָלָיו וּלְקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר וְנָתַן עַל־ קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: (יט) וְהִנֵּה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שְׁבַע פַּעְמַיִם וְטָהַרוּ וְקִדְּשׁוּ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (כ) וְכִלָּה מִכַּפֵּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֵהָל

מועד ואת-המזבח והקריב את-השעיר הקז: (כא) וסמך אהרן את-שתי <ידו> ידיו על ראש השעיר החז והתנדב עליו את-פל-עונת בני ישראל ואת-פל-פשעיהם לכל-חטאתם ונתן אתם על-ראש השעיר ושלח ביד-איש עמי המדברה: (כב) ונשא השעיר עליו את-פל-עונתם אל-ארץ גזרה ושלח את-השעיר במדבר: ... (כט) והיתה לכם לתקת עולם בהדש השביעי בעשור לחדש תענו את-נפשתיכם וכל-מלאכה לא תעשו האזרח והגר הגר בתוכם: (ל) פיי-בלום הנה יכפר עליכם לטהר אתכם מפל חטאתיכם לפני ה' תטהרו: (לא) שבת שבתון היא לכם ועניתם את-נפשתיכם תקת עולם: ... (לג) וכפר את-מקדש הקדש ואת-אהל מועד ואת-המזבח וכפר ועל הכהנים ועל-כל-עם הקהל וכפר: (לד) והיתה-זאת לכם לתקת עולם לכפר על-בני ישראל מפל-חטאתם אחת בשנה וילעש כאשר צגה ה' את-משה:

15. תרגום המיוחס ליונתן - תורה ויקרא פרק טז פסוק טז

(טז) וכפר על קודש באישתעות מיליא מסואבות בני ישראל ומקדיהון לכל סטאיהון והיכדיו יעביד למשכן זמנא דשרי עמהון בגו סאובתהון:

16. כתר יונתן ויקרא פרק טז פסוק טז

(טז) וכפר על הקודש בוידוי מלים מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם וכמו כן יעשה לאוהל מועד ששוכן עמהם בתוך טומאתם:

17. רש"י ויקרא פרשת אחרי מות פרק טז פסוק טז

(טז) מטמאת בני ישראל - על הנכנסין למקדש בטומאה" ולא נודע להם בסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג:

ומפשעיהם - אף הנכנסין" מזיד בטומאה:

וכן יעשה לאהל מועד - כשם שהזה משניהם בפנים אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מבחוץ משניהם אחת למעלה ושבע למטה:

השכן אתם בתוך טומאתם - אף על פי שהם טמאים שכינה ביניהם:

18. אבן עזרא ויקרא פרק טז פסוק טז

וטעם וכפר על הקדש - להיות הדם כופר שלא ישחת בעבור טומאת הטמאים:

19. מנחה לערב יום כפור :

על חטא שחטאנו לפניך בודוי פה:

20. העמק דבר ויקרא פרק טז פסוק טז

(טז) ומפשעיהם לכל חטאתם. דעת חז"ל דוקא טומאת מקדש וקדשיו, וזהו משמעות וכפר על הקודש, אבל כל שאר עבירות מתכפר בשעיר המשתלח. ולכאורה היה יותר נראה לפרש זההם מכפר על כמה חטאות שגורמים סלוק שכינה, והכל בכלל וכפר על הקודש שע"י סלוק שכינה אין הקודש מכפר, ושעיר עזאזל מכפר על אותן עבירות שאין גורמים סלוק שכינה מן הקודש, אבל א"א לומר כן, שהרי עזאזל מכפר על מעשה עזה ועזאזל שהוא זנות, ואין מסלק שכינה ומטמא את המקדש יותר מזה העון, ומכל מקום אינו מתכפר בדם, אלא כקבלת חז"ל:

21. העמק דבר ויקרא פרק טז פסוק לא

והא דכתיב בטמאם את משכני אשר בתוכם. היינו האדם עצמו שהוא משכן לשכינה מצד שהוא צלם אלהים, ובאשר בועל נדה נעשה כטומאה היוצא מגופו, ולא כמגע נדה שאינו אלא טומאת מגע מבחוץ, מש"ה קאמר שלא יבא למכשול בטמאם את משכני אשר בתוכם, שתהא נטמאת בשעת מעשה וממילא יהא גם הוא נטמא טומאת הגוף, וזה יהא גורם שלא יהי' נזהר לפרוש באבר מת, דטומאת הגוף שעשה מוסיף לו טומאה ואיסור כרת, כדרך שאמרו חז"ל [יומא ל"ט א'] המטמא עצמו מלמטה מטמאין אותו מלמעלה והבא ליטמא פותחין לו, מש"ה תהא הסבה גורמת שלא יהי' נזהר באיסור כרת שלפניו:

22. ויקרא פרק יח, כד-ל

(כד) אל-תטמאו בכל-אלה פיי בכל-אלה נטמאו הגוים אשר-אני משלח מפניכם: (כה) ותטמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקא הארץ את-ישביה: (כו) וישמרתם אתם את-חקתי ואת-משפטי ולא תעשו

מִכָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה הָאֲזַרְחָה וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: (כז) גִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל עֲשׂוּ אֲנֹשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וּתְטַמְּאוּ הָאָרֶץ: (כח) וְלֹא־תִקְיֵא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמְאָתְכֶם אֲתֶּה כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם: (כט) גִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרַתוּ הַנְּפֹשׁוֹת הַעֹשֹׂת מִקְרֵב עִמָּם: (ל) וַיִּשְׁמְרֶתֶם אֶת־מִשְׁמְרֹתַי לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תְטַמְּאוּ בְּהֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: פ

23. ויקרא פרק יט, א-ב

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

24. אדרת אליהו ויקרא פרק טו פסוק לא

אף על פי שהן טמאים שכינה עמהם:

25. בראשית פרק ט, ה-ו

(ה) וְאִךְ אֶת־דַּמְכֶם לְנַפְשֹׁתֵיכֶם אֲדַרְשׁ מִיַּד כָּל־חַיָּה אֲדַרְשׁ מִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו אֲדַרְשׁ אֶת־נַפְשׁ הָאָדָם: (ו) שִׁפּוֹךְ דָּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ כִּי בְצַלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת־הָאָדָם:

26. רש"י ויקרא פרשת אמור פרק כד

(כב) אני ה' אלהיכם - אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם כך אני מיחד שמי על הגרים:

27. אמת ליעקב בראשית פרק ט פסוק ו

כי בצלם אלקים עשה את האדם.

התבונן נא במה שהוצרך הכתוב לתת טעם לאסור הריגת האדם, וכי לולא זה היה עולה על הדעת שכשם שהותרה הריגת בעל חי כמו כן נתיר הריגת אדם, וכי יש לך משפט פשוט כרציחה, ואף על פי כן לא סמכה התורה על הפשיטות שבדבר וביארה לנו את טעם האיסור. וטעם הדבר הוא משום שהבינה התורה את חולשת שכל האדם, דאם נסמוך על השכל והמשפט בלבד אז אם מפני איזה צורך יצטרך להרוג בן אדם אז יעות הוא את המשפט וימצא גם לזה טעמים הגונים, ולכן הזהירה התורה שכל רציחה ממעטת את צלם אלקים ואסורה, ודו"ק מזה כי בלי יראת שמים אי אפשר לסמוך על שכלו הישר של האדם.